

Handläggare
Josefin Lokvist
Telefon: 0850812197

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
24 september 2020

Remiss av Stockholms Stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2020/353

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Programtiden för Stockholms stads program mot hemlöshet 2014-2019 har löpt ut och socialförvaltningen har därför tagit fram ett nytt program för 2020-2025. Programmet beskriver hur stadens socialtjänst ska arbeta för att motverka hemlöshet, dels vilka insatser och verktyg som stadens socialtjänst kan använda till stöd för personer i processer ur hemlöshet, dels de förhållningssätt som ska präglade socialtjänstens arbete med att motverka hemlöshet.

Förvaltningen ställer sig bakom det nya programmet för att motverka hemlöshet för 2020-2025. Det är välskrivet och utgör ett bra kunskapsstöd och en bra genomgång av stadens resurser inom området. Programmet tar upp relevanta delar och har tydligt formulerade mål, strategier och åtgärder som underlättar det dagliga arbetet och arbetet generellt inom förvaltningen med att motverka hemlöshet. Förvaltningen är även positiv till de språkliga förändringarna samt ändringen av tidigare skrivningar kring längden på biståndsbeslut.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025 till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 21 oktober 2020.

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder, arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden, stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB, SHIS Bostäder, Frälsningsarmén Stockholm, Ny Gemenskap och Stockholms stadsmission.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab i samråd med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 14 september och i rådet för funktionshinderfrågor den 15 september 2020.

Ärendet

Programtiden för Stockholms stads program mot hemlöshet 2014-2019 har löpt ut och socialförvaltningen har därför tagit fram ett nytt program. Det nya programmet är baserat på utvärderingar av arbetet under föregående programperiod, erfarenheter utifrån workshops och hearings med representanter från socialtjänsten, ideella organisationer och brukarorganisationer, samverkan med stadens bostadsbolag samt med utgångspunkt från bästa tillgängliga kunskap.

Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025 är en fortsättning på programmet mot hemlöshet 2014-2019.

Programmet beskriver hur stadens socialtjänst ska arbeta för att motverka hemlöshet, dels vilka insatser och verktyg som stadens socialtjänst kan använda till stöd för personer i processer ur hemlöshet, dels de förhållningssätt som ska prägla socialtjänstens arbete med att motverka hemlöshet. Handlingsplanen för socialtjänstens arbete med barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden 2017-2019, som var en bilaga till tidigare program mot hemlöshet, har integrerats inom ramen för programmet.

Programmets disposition

Programmet är indelat i fyra avsnitt och inleds med ett avsnitt som introducerar de övergripande perspektiv som ska vägleda socialtjänstens arbete mot hemlöshet. I det andra avsnittet beskrivs mekanismer bakom hemlöshet, hur staden definierar hemlöshet samt hur socialtjänstens arbete mot hemlöshet är organiserat. Socialtjänstens ansvar för bostadsanskaffning beskrivs kortfattat, varpå de särskilda principer som ur ett barnrättsperspektiv ska vägleda socialtjänstens arbete med barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden listas.

I programmets tredje avsnitt presenteras mål och strategier för socialtjänstens arbete med att motverka hemlöshet. Programmet omfattar sex mål, varav det första målet är den övergripande målsättningen, medan de andra fem tar sikte på olika grupper som lever i eller riskerar att hamna i hemlöshet:

- Antalet personer i hemlöshet ska minska

- Antalet barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden ska minska
- Antalet hushåll som vräks ska minska
- Antalet personer i akut hemlöshet ska minska
- Antalet personer i långvarig hemlöshet ska minska
- Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk och/eller psykisk ohälsa ska minska

Programmet beskriver tre strategier för socialtjänstens arbete med att motverka hemlöshet. Utifrån varje strategi beskrivs sedan arbetssätt och eventuella åtgärder. De tre strategierna är:

1. Att förebygga hemlöshet
2. Att möta den akuta hemlösheten
3. Steget vidare till egen bostad

Det fjärde och avslutande avsnittet beskriver uppföljning av programmet och behov av fortsatt kunskapsutveckling samt en lista över indikatorer för uppföljning av programmets mål.

Programmets utgångspunkter

Under programperioden 2014-2019 har många erfarenheter gjorts och nya arbetssätt har utvecklats. Dessa erfarenheter har tagits tillvara i arbetet med förslag till program för perioden 2020-2025. Ambitionen är att göra det tydligare för socialtjänstens personal vilka insatser som finns för personer i olika stadier av process ur hemlöshet och vilka förhållningssätt till personer i hemlöshet som ska präglade socialtjänstens insatser. Nedan listas några av programmets övergripande utgångspunkter.

Bostad som medel för återhämtning snarare än som mål

Modellen Bostad först är ett exempel på utveckling som skett under programperioden 2014-2019. Under programperioden har Bostad först gått från att vara ett kunskapsutvecklingsprojekt till att vara en ordinarie insats inom socialförvaltningen. Parallellt med denna utveckling inom staden har insikterna om vinsterna med Bostad först ökat, såväl nationellt som internationellt.

I förslaget till program för perioden 2020-2025 fastslås att Bostad först inte enbart handlar om en isolerad insats som syftar till att erbjuda personer med komplex problematik som lever i hemlöshet en egen lägenhet. Bostad först är ett synsätt som bygger på att ett tryggt boende är en förutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet, snarare än målet för en persons återhämtning. Programmet föreskriver att stadens insatser för att stödja personer

med social problematik i deras processer ur hemlöshet ska utgå från detta förhållningssätt.

Samverkan

Samverkan, såväl intern mellan socialtjänstens olika verksamhetsområden som extern med andra huvudmän, är en förutsättning för att kunna utforma samlade lösningar för hur stödet i varje enskild persons process ur hemlöshet ska utformas.

I programmet lyfts konkreta exempel på hur socialtjänsten ska samverka internt för att förebygga att personer som är 65 år och äldre blir avhysta från sina bostäder samt hur socialtjänstens samverkan med bostadsbolag kring målgruppen barnfamiljer som blir avhysta från ett oriktigt andrahandskontrakt ska utvecklas.

Barnrättsperspektiv

Utifrån ett barnrättsperspektiv ska socialtjänsten ta särskild hänsyn i ärenden som rör barnfamiljer som lever i eller som riskerar att hamna i osäkra boendeförhållanden. Programmet föreskriver fem principer som ska vägleda socialtjänstens arbete med målgruppen samt ett flertal åtgärder som ska vidtas.

Exempel på åtgärder som programmet föreskriver ska vidtas under perioden 2020-2025 är att socialförvaltningen ska ta fram en modell för trygga akutplaceringar av barnfamiljer i akut bostadsnöd och i samband med det undersöka stadsdelsnämndernas behov av att upphandla lämpliga boendeplatser för akuta placeringar av barnfamiljer. Uppdraget ska utföras i dialog med SHIS Bostäder. Utgångspunkten är att socialtjänsten i möjligaste mån bör undvika att barn flyttar runt mellan olika tillfälliga boendelösningar.

Språkliga förändringar av stadens definition av hemlöshet

Stadens definition av hemlöshet formulerades tidigare enligt följande:

- En hemlös person är en person som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållanden samt är hänvisad till tillfälliga boendelalternativ eller är uteliggare.
- Till de hemlösa räknas personer som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning.
- Till de hemlösa räknas också personer som tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta (max tre månader).

I programmet för 2020-2025 föreslås definitionen formuleras enligt följande:

- Som personer som lever i hemlöshet räknas de som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande samt är hänvisade till tillfälliga boendeanternativ eller som sover utomhus.
- Personer som bor på institutioner, i familjehem, annan vårdinrättning eller akuta boendelösningar och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning räknas också som personer i hemlöshet.
- Som personer som lever i hemlöshet räknas också de som tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta (max tre månader).

De språkliga förändringarna består i att begreppet ”hemlös person” ändrats till ”person som lever i hemlöshet”. Syftet med detta är främst att förtydliga att hemlöshet är en situation och inte något som definierar en person. Begreppet ”uteliggare” har av samma skäl ändrats till ”sover utomhus”. Vidare har begreppet ”härberge” ersatts med begreppet ”akuta boendelösningar”, i syfte att omfatta såväl tillfälliga boendelösningar som hotell/vandrarhem som akutboende med drogtolerans. Dessa språkliga förändringar medför inga konsekvenser för stadens regelbundna kartläggningar.

Ändring av skrivningar kring längden på biståndsbeslut
Stadens program mot hemlöshet 2014-2019 förordade att personer i olika typer av hemlöshetssituationer som utgångspunkt skulle beviljas sex månader långa biståndsbeslut. Utvärderingen av arbetet med målgruppen personer som lever i akut hemlöshet visade att denna skrivning uppfattades som problematisk och därför inte efterföljdes. De huvudsakliga invändningarna mot biståndsbeslut som löper över sex månader var att detta strider mot stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd, enligt vilka rätten till bistånd ska prövas månatligen, samt att de boendelösningar som finns att tillgå i ett akut situation kan vara olämpliga under en så pass lång tidsperiod som sex månader.

I programmet för perioden 2020-2025 har skrivningarna om sex månader långa biståndsbeslut därför utgått och ersatts av skrivningar som förklarar vikten av att minimera tidsperioder i akuta boendelösningar till förmån för mer stadigvarande. Det understryks även att det inte är det antal dagar som ett biståndsbeslut omfattar som är det viktiga, utan att socialtjänstens beslut uppfattas som förutsägbara och att det finns en tydlig plan för

vilka stödinsatser som en person ska få i samband med bistånd till en akut boendelösning.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig bakom det nya programmet för att motverka hemlöshet för 2020-2025. Det är välskrivet och utgör ett bra kunskapsstöd och en bra genomgång av stadens resurser inom området. Programmet tar upp relevanta delar och har tydligt formulerade mål, strategier och åtgärder som underlättar det dagliga arbetet och arbetet generellt inom förvaltningen med att motverka hemlöshet. Helhetssyn, samverkan, brukarinflytande, kvalitetsarbete och barnrättsperspektiv lyfts fram som viktiga vägledande perspektiv i socialtjänstens arbete mot hemlöshet. Förvaltningen är även positiv till de språkliga förändringarna samt ändringen av tidigare skrivningar kring längden på biståndsbeslut.

Det är positivt att det betonas i programmet att arbetet för att motverka hemlöshet är långsiktigt och behöver anpassas till olika målgrupper. Programmet ger också ett bra stöd i det konkreta arbetet riktat till särskilda målgrupper, exempelvis äldre, barnfamiljer, personer som skrivs ut från slutenvård och personer med beroende och/eller allvarlig psykisk ohälsa. Förvaltningen är positiv till att det stöd som ska erbjudas personer som befinner sig i hemlöshet ska utgå från evidensbaserade metoder. Programmet framhåller att det fortsatt behövs kunskapsutveckling på området.

Förvaltningen ser positivt på att barnrättsperspektivet framhålls i avsnittet ”Vägledande principer i arbetet med barnfamiljer som lever i eller riskerar att hamna i osäkra boendeförhållanden”. Programmet tar upp vikten av att, med vårdnadshavares samtycke, ge information till och prata med barn om familjens situation, samt hur detta tas med i socialtjänstens dokumentation och planering av insatser. Förvaltningen instämmer i att socialtjänsten ska undvika att barn flyttas runt mellan olika boendelösningar och är därför positiv till förslaget att socialförvaltningen får i uppdrag att undersöka behovet av att upphandla lämpliga boendeplatser för akuta placeringar av barnfamiljer.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef

Bilagor

Stockholms stads program för att motverka hemlöshet.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2020-09-09
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2020-09-09